

Hargitainé Tóth Ágnes emlékére

Hargitainé dr. Tóth Ágnes a Nyíregyházi Egyetem nyugdíjas főiskolai tanára eltávozott közülünk. Röviden néhány adattal felidézük életének fontosabb állomásait, mozgalmait, sokoldalú életútját.

Életének első néhány hónapját leszámítva mindig Nyíregyházán élt. Léván született, de pár hónapos korában, a Benes-dekrétumok miatt, el kellett hagynia szülőhelyét. Szülei gyalog, babakocsiban tolták át a

határon. Felnőttkorában hivatalosan megkérdezte a szlovák államtól kitelepítésének okát, amire azt a választ kapta, hogy veszélyt jelentett csehszlovák államra nézve.

1962-ben a KLTE Természettudományi Karán, kémia-fizika szakon kezdte meg tanulmányait. Későbbi szemlélete már ebben az időszakban jelentkezett: a tanulás mellett tudományos kutatásban is részt kívánt venni. Szakdolgozatában Evans-féle galvánelemekkel foglalkozott; a munka eredményeit megjelentette a *Kémia tanítása* c. módszertani lapban. 1967-ben kitűnő minősítéssel kémia-fizika szakos középiskolai tanári diplomát szerzett. Első munkahelyén, 1967 és 1972 között, a Nyírségi Mezőgazdasági Kísérleti Intézetben tudományos segédmunkatársként dolgozott és bekapcsolódott a talajkémiai kutatásokba. A talajokban lejátszódó Na^+ - Mg^{2+} - Ca^{2+} cserereakciókkal foglalkozott. Ez a kutatás jelentette 1975-ben doktori értekezésének témáját, melyről neves nemzetközi talajtani folyóiratban számolt be. 1972-ben a Bessenyei György Főiskola Kémia Tanszékére került. Itt jó szellem uralkodott, és tanszékvezetője 1980-ban lehetővé tette, hogy hosszabb időn keresztül kutatómunkát végezhesen a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Izotóp Laboratóriumában, természetesen oktatómunkájának elvégzése mellett. Szinte naponta járt Debrecenbe. Az itteni kutatások képezték kandidátusi értekezésének alapját, melyet 1992-ben megvédett. 2000-ben a Szent István Egyetemen környezettudományból habilitált.

Tudományos munkáját a talajok/agyagásványok és fémionok közötti határfelületi folyamatok vizsgálata jelentette. Megállapította, hogy kadmium- és ólomion esetén a folyamatok a „kétreakció”-modellel, más esetben (krómion) a „sokreakció”-modellel jellemezhetők. Bizonyította, hogy a nehézfémekkel (Cd, Pb, Cr, Tl) frissen szennyezett talajmintákban a fémionok megoszlása a talajt alkotó mikrofázisok között az évek múlásával a kötőerősség növekedésének irányában változik. Kutatási eredményeit hazai és nemzetközi szakfolyóiratokban közölte.

1992 és 2000 között a Kémia Tanszék vezetője volt. Ez idő alatt a Tanszék oktatási tevékenysége és különösen kutatási eredményei hazai és nemzetközi viszonylatban is figyelemre méltók lettek. Folyamatosan fejlesztette a Tanszék laboratóriumainak felszereltségét. A kémiatanárok és a mezőgazdasági gépészmérnökök képzésében oktatott. Aktívan bekapcsolódott az oktatási segédanyagok (könyvek, jegyzetek) elkészítésébe. Tartalmas kapcsolatot tartott fent a hallgatókkal.

E nagyon tartalmas szakmai úthoz hozzátartozik a magánember is. A munka mellett szeretetben nevelte két gyermekét, Zsuzsát és Zoltánt. Nagyon sokat foglalkozott négy unokájával, akik New Yorkban élnek, de sokat vannak itthon, és a Nagymama nászasszonyával együtt építette bennük a magyarságtudatot.

Számos tudományos szervezet mellett az OTDK Kémiai és Vegyipari Szakmai Bizottságának is a tagja volt. Munkásságának elismeréseként nyolc kitüntetésben részesült.

Emlékét kegyelettel őrzi a kémikusok közössége, a Nyíregyházi Egyetem Kémia Tanszékének és Környezettudományi Intézetének egykori és jelenlegi munkatársai és volt tanítványai országosra.

Jekő József, Kónya József

A 2022. évi kémiai Wolf-díj

A kémiai Wolf-díjat 2022-ben Bonnie L. Bassler (Princetoni Egyetem), Carolyn R. Bertozzi (Stanford Egyetem) és Benjamin F. Cravatt III (Scripps Kutatóintézet) kapta a sejtés kommunikáció megértéséhez való kiemelkedő hozzájárulásáért és azoknak a kémiai módszertani elveknek a kimunkálásáért, amelyekkel a szénhidrátok, lipidek és fehérjék szerepe tanulmányozható ezekben a biológiai folyamatokban.

A fizikai Wolf-díjat Krausz Ferenc, az MTA külső tagja, a németországi Max Planck Kvantumoptikai Intézet igazgatója nyerte el Paul Corkummal (Ottawai Egyetem) és Anne L'Huillierrel (Lundí Egyetem) „az ultrarövid impulzusú lézerek és az attoszekundumos fizika kutatásában elért úttörő munkásságáért”.

A Wolf-díj nemzetközi elismerés, mellyel tudósokat és művészeket ismernek el „az emberiség érdekében tett erőfeszítésekért, illetve a népek közötti baráti kapcsolatok fejlesztéséért”. A díj tudományos kategóriái: orvosi, mezőgazdasági, matematikai, kémiai és fizikai. A kémiai és a fizikai Wolf-díjat a Nobel-díj után a legnagyobb presztízsű tudományos elismerésnek tartják. A Wolf-díjat, mellyel 100 000 USD pénzjutalom is jár, a Wolf Alapítvány ítéli oda 1978 óta.

A kémiai díj kitüntetettjeiről bővebben olvashat a *Chemistry Views*ban (https://www.chemistryviews.org/details/ezine/11338477/2022_Wolf_Prize_in_Chemistry_Announced.html). **KT**

Nemzetközi területi vízgazdálkodási és klímaadaptációs műszerközpont

A nemzetközi területi vízgazdálkodási és klímaadaptációs műszerközpont a GINOP-2.3.3-15-2016-00028 projekt keretében 2018-ban kezdte meg működését a Debreceni Egyetemen.

Az itt kidolgozott klímaadaptációs megoldások jelentős áttörést jelentenek az aszály, a belvíz és a városi hidrológia, de közvetve a hidrobiológia, a vízkémia területén is. A laborháttér víz- és energiatakarékos, teljesen fény-, hő-, páratartalom- és CO₂-kontrollált aeropóniás termesztőrendszereket tartalmazó klímaszobát, talajfizikai labort, mérnöki adatfeldolgozó központot, szerverkapacitásokat és eszköztároló-előkészítő helyiséget foglal magába. Itt kaptak helyet a területi vízgazdálkodási monitoringberendezések, a területi vízrendezési célú berendezések, a talajfizikai és vízháztartási tulajdonságokat mérő eszközök, a mezőgazdasági vízgazdálkodás és öntözéstechnológia hidrológiai és hidraulikai modellberendezései és kutatási eszközei, a vízminőség mérésére és monitorozására szolgáló eszközök. A projekt kereté-